

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

De sensu spirituali & carnali legis. De furto. De mendacio. C

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

creaturam esse Christum Dei filium: quia omnis creatura vanitati subiecta: sed æqualē patri. Tertium vero præceptum. Memento ut diē sabbathi sanctifices: vbi secundum literam præcipitur sabbathi obseruātia. Allegoricè verò, ut requiē & hic à vitiis, & in futuro in Dei contemplatione expectes ex Spir. S. id est, ex charitate & dono Dei: non quod Spir. S. sine patre & filio hoc operetur. Accipit vtriq; ecclesia hoc donum, ut in Spir. S. fiat remissio peccatorum. Quam remissionem cum Trinitas faciat propriè tamen ad Spir. S. dicitur pertinere: quia ipse est spiritus adoptionis filiorū. Ipse est patris & filii amor & connexio vel communitas. Ideoq; iustificatio nostra & requies ei attribuitur sæpius. Hæc sunt tria mandata primæ tabulæ, ad Deum pertinentia. Et primum quidem, quod est de vno Deo colēdo, pertinet ad patrem, in quo est vnitas vel auctoritas: Secundum ad filium, in quo est cœqualitas: Tertium ad Spir. S. in quo est vtriusque communitas.

De mandatis secundæ tabule.

C In secunda verò tabula septem erant mandata, ad dilectionē proximi pertinētia: quorum primū ad patrē carnalem refertur, sicut primum primæ tabulæ ad cœlestē patrem. Quod est. Honora patrē tuum & matrē tuam, ut sis longæuus super terrā, scil. viuētium. Parentes verò sic sunt honorandi, ut eis debita reuerentia exhibeatur, & necessaria ministrētur. Secundum est. Nō occides: vbi secundum literam actus homicidii prohibetur, secundū spiritum verò etiā voluntas occidendi. Vnde huic mandato secundū literam, fit superadditio in Evangelio: quia litera Evangelii exprimitur, quod legis litera nō exprimebatur. Evangelii litera exprimit intelligentiam spiritualē, i. quam spirituales habēt, & secundum quam spiritualiter viuitur. Litera legis sensum carnalem, i. quam carnales habent,

De 3. præcepto. Ex. 20. 6

Rom. 8. 2

Deut. 5. 6

*2. Præceptū
secundæ tabule. Matt.
5. f.*

bent, & secundum quē carnaliter viuatur. chi facta
 De 3. praecep. est superadditio. Tercium est, Nō mœchaberis, i. ne
 Au. in l. qua cuilibet miscearis, excepto fœdere matrimonii: à
 super Exo. q. parte n. totum intelligitur. Nom. ne ergo Mœchix
 71. in fin. ad illud, non
 mœchaberis, omnis concupitus illicitus, illorum quoq; mēbro-
 in t. 4. Aug. Quartum est, Nō furtum facies, vbi sacrilegium &
 ibid. paulo rapina omnis prohibetur. Nō n. rapinam permisit;
 infer. ad 4. qui furtum prohibuit: sed furti nomine benè in-
 praecept. Hic telligi voluit omnē illicitam vsurpationē rei alie-
 ad ca. 18. Ez. ne. Sacrilegium trib. modis cōmittitur, quando se:
 ad versum vel sacrum de sacro, vel nō sacrum de sacro, vel sa-
 non commo- crum de non sacro auferitur. Sacrum vero dicitur,
 dauert. quidquid mancipatum est cultui diuino, vt eccle-
 * Super Ps. sia vel res ecclesiæ. Hic etiā vsura prohibetur, quæ
 ad vers. 27. sub rapinā cōrinetur. Vnde Hiero. Vsuras querere,
 Psal 36. tota vel fraudare, aut rapere nihil interest. commoda
 di miscetur. fratri tuo, & accipe quod dedisti, & nihil superfluū
 Super Ex. 14. queras: quia superabundantia vsura computatur.
 q. 3. c. putant Est n. vsura (vt ait Aug.) cum plus quis exigit in in-
 c. 18. in com- iuria vel qualibet re, quam acceperit. Item Hiero.
 mentarijs. Putant aliqui vsuram vocari superabundantiam
 Et amplius scil. quidquid est, si ab eo, quod dederit plus est: vt
 non accepe- rit t. 5. Super si in hyeme demus 10. modios, & in messe xv. reci-
 Ex. c. 11. q. 39. piam⁹. Si vero queritur de filiis Israel, qui domino
 in princ. t. 4. iubēte ab Ægyptijs mutauerunt vasa aurea & ar-
 Aug. l. 22. c. gētea & vestes pretiosas, & asportauerunt, vtrum
 17. in medio furtum cōmiserint? Dicimus eos, qui vt parerent,
 contra Fau- Deo iubēte illud fecerunt, nō fecisse furtum, nec o-
 stum Mani- muind peccasse. Vnde Aug. Israelitæ nō furtū fece-
 chaum to. 6. runt, sed Deo iubēte ministeriū præbuerūt. Hoc n.
 Deus iussit, qui legē dedit, sicut minister iudicis si-
 ne peccato occidit, quē lex præcipit occidi: sed si id
 spōte facit homicida est, etiā si eū occidat, quē scit à
 iudice occidēdum. Infirmi a. qui ex cupiditate Æ-
 gyptios deceperūt, magis permisi sunt hoc facere
 illis qui iūre talia passi sunt, quam iussi. Hic oppo-
 nent,

ritur, quod etiam boni in isto opere peccauerunt: quia naturalem legem cui concordat Euangelium & lex moralis præceptionis, transgressi sunt, quæ est. Quod tibi non vis fieri alii ne feceris. Quæ veritas scripsit in corde hominis & quia non legebatur in corde, iteravit in tabulis, ut voce forinsecus admota rediret ad cor, & ibi inueniret, quod extra legeret. Hanc ergo illi præuaricari videntur in illo facto, aliis facientes, quod volebant sibi fieri. Sed ibi subintelligendum est, iniuste: ut non alii, scilicet iniuste facias quod tibi non vis fieri, alioquin huius præuaricator est iudex, dum punit reum nolens aliquid tale sibi fieri. Ita etiam & illud Domini verbum. Omnia quæcunq; vultis ut faciant vobis homines, &c. de bonis accipiendum est, quæ nobis iniuem exhibere debemus. Quintum præceptum est, Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium: vbi crimen mendacii & periiurii prohibetur. Solet etiam quæri. Vtrum prohibitum sit omne mendacium? Quidam dicunt illud tantum prohiberi, quod obest & non prodest ei, cui dicitur. Tale enim non est aduersus proximum: ut ideo videatur hoc addidisse Scriptura. Sed de mendacio magna quæstio est, quæ nec cito explicari potest.

DE TRIPLICI GENERE MENDACII.

DISTINCT. XXXVIII. A

Sciendum tamen tria esse genera mendaciorum. Sunt enim mendacia quædam pro salute vel commo-
 comodo alicuius, non malitia, sed benignitate dicta qualiter obstetrices mentitæ sunt, & Raab. Est & aliud mendacii genus, quod fit ioco, quod non fallit. Scit enim cui dicitur, causa iocidici: & hæc duo genera mendaciorum non sunt sine culpa, sed non tam magna. Perfectis vero non conuenit mentiri, nunc etiam pro temporali vita aliquis, ne pro corpore alterius animam suam

Matth. 7. 6
 Luca 6. c
 De 5. præcepto.
 Aug. super Exo. 9. 7. ad illud 5. præceptum in fi. into 4.

De distinctione præceptorum respecta obligatione eisdem oppositarum: & agit primo de mendacio.